higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT (BEROEPSGERIG)

SKEP VAN NUWE ONDERNEMINGS
NKR VLAK 4

28 November 2023

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 9 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1	1.1.1	Onwaar		
	1.1.2	Waar		
	1.1.3	Waar		
	1.1.4	Onwaar		
	1.1.5	Waar		
	1.1.6	Waar		
	1.1.7	Onwaar		
	1.1.8	Onwaar		
	1.1.9	Onwaar		
	1.1.10	Waar		
			(10 × 1)	(10)
1.2	1.2.1	aanvangs-/veranderlike		
	1.2.2	bruto wins		
	1.2.3	langtermyn		
	1.2.4	bruikhuurkontrak		
	1.2.5	breek jy gelyk		
	1.2.6	onetiese		
	1.2.7	Wet op Diensbillikheid (‘Employment Equity Act’)		
	1.2.8	Kontraktuele aanspreeklikheid		
	1.2.9	Tender/uitkontraktering		
	1.2.10	vaste		
			(10 × 1)	(10)
				[20]

TOTAAL AFDELING A: 20

Kopiereg voorbehou

AFDELING B

VRAAG 2

I2.1
- Persoonlike verkope
- Hoe om te netwerk
- Hoe om die produk te bemark

(Enige ander geskikte antwoord wat met die scenario verband hou) (2 × 2) (4)

2.2
- Vanaf Croco Shandis na groothandelaar – Croco Shandis kan die vleis aan groothandelaars verkoop, wat dit dan weer aan kleinhandelaars verkoop.
- Vanaf Croco Shandis na groothandelaars – Croco Shandis verkoop vleis aan kleinhandelaars, wat dit aan die publiek verkoop.
- Vanaf Croco Shandis na die klant – Croco Shandis verkoop direk aan die klant.
- Deur agente –Croco Shandis verkoop vleis deur middel van tussengangers.

(Enige 3 × 2) (6)

2.3
- Mense moet van die onderneming weet voordat hulle dit kan ondersteun.
- Kopers ondersteun mense/ondernemings wat hulle voel hulle kan vertrou
- Mense ontspan en gesels meer wanneer hulle sosiale netwerke vorm.
- Geleenthede om nuwe potensiële klante te ontmoet ten einde die onderneming uit te brei.
- Verkry blootstelling vir die produk en die onderneming.
- Hoor van moontlike kontrakte.
- Raak bekend in die gemeenskap. (Enige 4 × 2) (8)

2.4
- Kredietooreenkomste met verskaffers – wanneer die verskaffer paaiement-kredietbetalings aanvaar vir die voorraad wat hy/sy verkoop.
- Kredietooreenkomste met klante – dit word gesluit tussen ‘n persoon of party wat geld leen om op krediet te koop, en ‘n uitlener.
- Dienskontrakte – vir alle personeellede.
- Leningsooreenkomste vir finansiering – die dokument waarin ‘n uitlener (gewoonlik ‘n bank of ander finansiële instelling) ‘n ooreenkoms met die lener sluit.
- Bruikhuurooreenkomste vir persele – kontrak wat tussen die eienaar/verhuurder en die huurder van ‘n eiendom gesluit word.
- Huur van kantoormasjinerie, -toerusting – bv. fotostaatmasjien.

(Enige ander geskikte antwoord wat met die scenario verband hou) (3 × 2) (6)

2.5 Die Wet op Diensbillikheid (‘Employment Equity Act’) sal:

- billikheid in die werkplek bevorder, ✓✓
- verseker dat alle werknemers gelyke geleenthede kry✓✓
- en dat werknemers regverdig deur hul werkgewers behandel word.

(Enige 2 × 2) (4)
[28]

VRAAG 3

3.1
- Voertuig met verkoeling
- Sleepwa met verkoeling
- Skaal om die produkte te weeg

(Enige ander relevante antwoord wat met vervoer en aflewering verband hou) (2 × 2) (4)

3.2
- Oortrokke fasiliteit – wanneer daar nie voldoende fondse in 'n rekening is om die onttrekkings te dek nie, maar die bank laat toe dat die transaksie deurgaan.
- Termynlening – voorsien leners van 'n eenmalige bedrag kontant op grond van bepaalde leningsvoorwaardes.
- Verband – tipe lening wat gebruik word om eiendom te finansier.
- Bruikhuur – 'n kontrak waarin die voorwaardes uiteengesit word ingevolge waarvan een party ooreenkom om 'n bate te huur wat deur iemand anders besit word – in hierdie geval, eiendom. (Enige 2 × 2) (4)

3.3
- Ton die staat van kontantvloeie in die onderneming
- Bepaal of die verhouding tussen die bates en laste aanvaarbaar is
- Toon die waarde van die maatskappy
- Kan vir die eienaars as riglyn dien met strategiese doelwitte (Enige 3 × 2) (6)

3.4
- Het nie 'n sakeplan nie, of dit is nie 'korrek' soos wat die bank vereis nie.
- Finansiële state is dalk nie in orde nie.
- Het nie kollateraal om die lening te verkry nie.
- Het nie behoorlik beplan met betrekking tot marknavorsing en projeksies nie.
- Het nie die nodige kapitaal om 'n gedeelte van die bedrag te finansier nie.
- Het nie ervaring in hoe om 'n onderneming te bedryf nie, en dus loop dit 'n groter risiko.

(Enige geskikte antwoorde) (3 × 2) (6)

Kopiereg voorbehou

3.5 **Kontantvloeistaat**

MAAND	**November**	**Desember**	**Januarie**
Banksaldo aan die begin van die maand	✓10 000	7 100	5 200
INKOMSTE			
Kontantverkope	✓5 600	✓12 000	✓7 200
Kredietverkope	✓1 600	✓1 400	✓3 000
Ander inkomste		✓2 000	
Totale inkomste	**✓17 200**	**✓22 500**	**✓15 400**
UITGAWES			
Kontantaankope	✓4 500	✓9000	✓6 300
Kredietaankope	✓600	✓500	✓1 000
Maandelikse uitgawes	✓5 000	5 000	5 000
Ander uitgawes		✓2 800	✓1 200
Totale uitgawes	**✓10 100**	**✓17 300**	**✓13 500**
Banksaldo aan die einde van die maand	**✓7 100**	**✓5 200**	**✓1 900**

(26)
[46]

VRAAG 4

4.1
- Klante – mense wat goedere en dienste by die onderneming koop.
- Verskaffers – 'n persoon of onderneming wat 'n produk of diens aan 'n ander entiteit voorsien.
- Werknemers – persone wat teen 'n loon of salaris aangestel word, veral op nie-uitvoerende vlak.
- Werkgewer – persoon of organisasie wat mense in diens neem.
- Gemeenskap – 'n groep mense wat op dieselfde plek woon of wat 'n bepaalde karaktertrek gemeen het.
- Aandeelhouers – persoon, maatskappy of instelling wat minstens een aandeel van 'n maatskappy se aandele of in 'n effektetrust besit.(Enige 4 × 2) (8)

4.2 Gedragskode kan die volgende insluit:
- Vertroulikheid van inligting – persoonlike en sensitiewe inligting oor werkgewers en werknemers; jy moenie toelaat dat hierdie inligting aan enigiemand vir enige doel openbaar word nie.
- Etiek – 'n stel beginsels wat werknemers se ingesteldheid en besluitneming beïnvloed.
- Tydsbestuur – help individue om meer produktief te werk.
- Afwesigheid – lei tot 'n verlies aan produktiwiteit en lae moraal van werknemers.
- Volg toesighouers se opdragte – bevorder vryheid van uitdrukking/spraak en openlike kommunikasie.

(Enige ander geskikte antwoord wat met die senario verband hou) (5 × 2) (10)

4.3
- Maak seker alle werknemers verstaan die neergelegde standaarde en kan dit toepas.
- Maak seker die sake-aktiwiteite voldoen aan die vereiste standaarde.
- Prosesse bestaan om afwykings te hanteer.

(Enige ander geskikte antwoord) (3 × 2) (6)

4.4
- Steel toerusting, materiaal of voorraad van die onderneming
- Loop vroeg by die werk of arriveer laat
- Neem verlengde tee- en etenspouses
- Neem siekverlof wanneer die regtig siek nie
- Gee verkeerde kleingeld
- Wangebruik van voertuig en toerusting
- Verkeerde hantering van voedsel (Enige ander geskikte antwoorde) (3 × 2) (6)

[30]

VRAAG 5

5.1
- Gaan besigtig die plase waar die krokodille aangehou word om seker te maak hulle voldoen aan die vereiste standaarde.
- Inspekteer die plaas se lisensie om krokodille te mag slag.
- Maak seker die vleis word in ‘n skoon en higiëne omgewing verwerk.
- Verkry die name van plase wat aan die standaarde voldoen regstreeks vanaf die verenigings. (Enige ander geskikte antwoord wat met die gevallestudie verband hou) (3 × 2) (6)

5.2
- Regsoptrede – die hantering, proses of gebruik om ‘n geskil in ‘n geregshof te beslis..
- Boetes of finansiële strawwe – die plig om ‘n bedrag geld te betaal by skuldigbevinding aan ‘n strafregtelike of administratiewe oortreding.
- Betalings om skade te vergoed – die eis weens verlies, besering os skade wat die eiser weens iemand anders se optrede gely het.
- Nietigverklaring van kontrakte – ‘n formele ooreenkoms wat effektief onwettig en onafdwingbaar is vanaf die oomblik wat dit geskep word.
- Geskende reputasie – skade, besering of nadelig invloed op dit wat oor die individu se karakter gesê word.
- Afname in die waarde van die onderneming – die proses om iets minder te maak in prys, grootte of bedrag.
- Beperkte sakegeleenthede – ‘n geleentheid is ‘n kans om voordeel uit ‘n situasie te trek.
- Probleme om kontrakte af te dwing – ‘n skriftelike of mondelinge ooreenkoms wat deur ‘n geregshof afgedwing kan word. (Enige 5 × 2) (10)

5.3

5.3.1 Regsaanspreeklikheid – jy is regters aanspreeklik vir jou optrede of versuim om op ‘n bepaalde manier op te tree.

5.3.2 Middellike aanspreeklikheid – ‘n persoon is aanspreeklik vir die nalatige or agtelosige optrede van iemand anders.

5.3.3 Persoonlike aanspreeklikheid – jy word vir jou eie optrede aanspreeklik gehou.

5.3.4 Openbare aanspreeklikheid – die verantwoordelikheid wat ‘n onderneming teenoor die publiek in die algemeen het.

5.3.5 Kontraktuele aanspreeklikheid – aanspreeklikheid voortspruitend uit ‘n kontrak wat gesluit is.

(5 × 2) (10)

5.4
- Om riglyne vas te stel vir hoe die arbeidsverhouding bestuur word.
- Om minimum regulasies vir diensvoorwaardes te verskaf.
- Om werknemers en werkgewers te beskerm, omdat die gemenereg hulle nie altyd beskerm nie.
- Om die gesondheid en veiligheid van werkgewers en werknemers te beskerm. (Enige 3 × 2) (6)

[32]

VRAAG 6

6.1
- Mededingers – wie is jou mededingers, waar is hulle en watter prys vra hulle vir dieselfde produkte?
- Vraag van klante – wat is jou klante se vereistes, en wat is hulle berid om te betaal vir die produkte wat jy aanbied?
- Regering en ander belanghebbers – is daar enige nuwe wette wat ondernemings beïnvloed??
- Laer mededingerpryse – jy sal dalk jou pryse moet verlaag om in die mark te kan bly.
- Hoër mededingerpryse – mense kan dink jou produkte is van 'n laer gehalte as jou prys baie laer as mededingers s'n is.
- Verbruikerverwagtings – dit wat verbruikers verwag vir die pryse wat hulle betaal.
- Veranderings in wisselkoers – veranderings in wêreldvaluta.
- Veranderings in rentekoerse – veranderings in rentekoerse.
- Wetgewing – regerings- en verenigingsregulasies.
- Verbruikersvraag – verbruikers se voorkeure verskil, en nie almal stel in die produkte belang nie.
- Beskikbaarheid van produkte – slegs beperkte aanbod; indien vraag hoër as aanbod is, sal die pryse styg.

(Enige ander geskikte antwoord wat met die gevallestudie verband hou) (4 × 2) (8)

6.2
- Verskaffers se voorraad kan opraak omdat die vraag die beskikbare aanbod oorskry.
- Kan dalk 'n ruk lank geen bestellings hê nie, en dan weer baie bestellings.
- Verkeer kan verhoed dat voorraad betyds afgelewer word.
- Krokodille kan dalk nie teel nie of siek raak, wat die beskikbare aanbod beïnvloed.

(Enige ander geskikte antwoord wat met die gevallestudie verband hou) (3 × 2) (6)

6.3
6.3.1 Uitgawes
6.3.2 Uitgawes
6.3.3 Inkomste

(3 × 1) (3)

6.4
- Vermoë om 'n beter prys vir grootmaataankope te beding
- Vermoë om betyds af te lewer
- Vermoë om die vereiste hoeveelheid af te lewer
- Hou produkte van goeie gehalte in voorraad
- Voldoen aan vereistes wat deur die onderskeie verenigings neergelê word

(Enige ander geskikte antwoord wat met die gevallestudie verband hou 4 × 2) (8)

6.5
- Internet – stel klante in staat om 'n produk of diens wat hulle wil hê te kies, van enige verskaffer, enige plek ter wêreld.
- E-pos – dit verskaf 'n doeltreffende en effektiewe manier om alle soorte elektroniese data oor te sein.
- Koerante – voorsien adverteerders van unieke geleenthede om hul doelmark te bereik.
- Pamflette – dit bied 'n geleentheid om baie inligting oor te dra, wat mense kan oortuig om jou handelsmerk te gebruik.
- Mededingers – dit sal jou help identifiseer hoe jy jou sakestrategie kan verbeter.
- Dit sal vir jou wys hoe jy jou mededingers op daardie terreine kan klop ten einde jou klante se aandag te behou.
- Lei tot 'n mededingende voordeel bo ander in jou sektor.
- Geelbladsye
- Direkte, persoonlike reklame ('Word of mouth')
- Verenigings
- Tenders
- Televisie (Enige 8 × 1) (8)

6.6
- Skoene
- Gordels
- Handsakke
- Knapsakke
- Beursies

(Enige ander geskikte antwoord wat op die gevallestudie betrekking het) (3 × 2) (6)

6.7
- Hoender
- Beesvleis
- Vark
- Lam
- Vis
- Skulpvis
- Volstruis
- Bok (Enige 5 × 1) (5)

[44]

TOTAAL AFDELING B: 180
GROOTTOTAAL: 200